

Vejledning ved mistanke om seksuelt overgreb

Indledning

Sundheds- og Omsorgsudvalget har besluttet, at der skal udarbejdes en vejledning til ledere og medarbejdere på kommunens plejecentre i forbindelse med mistanke om og håndtering af seksuelle overgreb.

Formålet med vejledningen er at sikre, at den enkelte medarbejder og leder kender reglerne på området, og ved hvordan han eller hun skal agere gennem en tydelig opgave- og ansvarsfordeling.

Når der opstår mistanke om overgreb på en borger, vil situationen ofte omfatte flere komplekse aspekter og problemstillinger.

I denne vejledning er der lagt særlig vægt på at vejlede plejecentrenes ledere og medarbejdere i forbindelse med de juridiske dilemmaer, som en mistanke om et seksuelt overgreb kan afføde hos medarbejdere og ledere.

Det anbefales, at det enkelte plejecenter med denne vejledning samtidig drøfter, hvordan medarbejderne forebygger og håndterer seksuelle overgreb gennem forskellige faglige redskaber og metoder, så medarbejdere og ledere er godt forberedt, hvis der opstår en konkret mistanke.

Seksuelle overgreb mellem borgere på plejecentre

Vejledningen har hovedvægt på mistanke om overgreb, som begås af en borger over for en anden borger – og herunder de særlig komplekse situationer, hvor den ene eller begge parter ikke er i stand til at forstå konsekvenserne af egne eller andres handlinger på grund af nedsat psykisk funktionsevne, for eksempel som følge af en demenssygdom.

Ansvarsfordelingen mellem medarbejder og ledere

Hvis en medarbejder på et plejecenter bliver i tvivl om, hvorvidt en seksuel relation/seksuelt samvær er ønsket af begge parter eller at et seksuelt overgreb har fundet sted, er det vigtigt, at medarbejderen aldrig går alene rundt med dette, men altid underretter sin nærmeste leder.

Den enkelte medarbejder skal naturligvis yde umiddelbar omsorg for borgeren, som har behov for hjælp, ligesom de involverede medarbejdere skal observere og videregive oplysninger om de forhold, de bliver bekendt med. Derimod er det en klar ledelsesopgave at træffe beslutning om de tiltag og handlinger, som er beskrevet i denne vejledning.

Hjælp til den borger, som mistænkes for at have været udsat for et overgreb

Borgere, som kan tage vare på sig selv og egne interesser

Hvis der er mistanke om, at en borger har været udsat for et overgreb, er det væsentligt at gøre sig klart, om den berørte borger er ”ved sin fornufts fulde brug” og dermed i stand til selv at varetage egne interesser.

Hvis borgeren selv kan overskue situationen, er det op til borgeren selv at vurdere, om pågældende ønsker hjælp fra medarbejderne. Hverken plejecentret eller den berørte borger er eks. forpligtet til at foretage en politianmeldelse.

Plejecentret må således respektere, hvis borgeren helt afviser at tale med medarbejderne. I modsat fald skal medarbejderne tale med borgeren og f.eks. drøfte muligheden for at inddrage pårørende, egen læge eller andre, der kan støtte borgeren - og i øvrigt vejlede om muligheden for politianmeldelse.

Derudover må borgerens situation naturligvis løbende vurderes i forhold til, om pågældende har behov for en særlig indsats i form af øget støtte, pleje og omsorg m.v.

Borgere, som ikke kan tage vare på sig selv og egne interesser

Hvis borgeren ikke er i stand til at tage vare på sine egne interesser på grund af psykisk nedsat funktionsevne, har plejecentret en særlig omsorgspligt, der indebærer, at medarbejderne om nødvendigt må handle, selvom borgeren ikke kan eller vil give samtykke.

Handlepligten indebærer bl.a., at medarbejderne skal undersøge, om der er pårørende eller andre, der kan inddrages i at varetage borgerens interesser og/eller være opmærksom på, om der er behov for at bede Statsforvaltningen om at beskikke en værge efter værgemålsloven.

I samarbejdet med pårørende kan der være begrænsninger i, hvad medarbejderne kan oplyse om som følge af reglerne om tavshedspligt, og om der eks. foreligger samtykke eller fuldmagt fra borgeren. Der henvises til vejledning om tavshedspligt ([LINK til opgaveportalen](#))

Inddragelsen af pårørende m.fl. giver således mulighed for, at de pårørende kan tage stilling til, om de ønsker at foretage en politianmeldelse.

Hvis det ikke er muligt at inddrage pårørende – eller der ikke er grundlag for at beskikke en værge – må plejecentret vurdere, om politiet bør inddrages i mistanken og i givet fald indgive en anmeldelse.

Endvidere må plejecentret i alle tilfælde løbende vurdere samt iværksætte den nødvendige støtte, hjælp og omsorg, som borgeren har behov for. Der henvises

til forvaltningens ”[Guide til handlemuligheder ved udfordringer i forbindelse med borgere med komplekse problemstillinger relateret til misbrug, psykiatrisk lidelse eller demens](#)” samt øvrige rådgivningsmuligheder, som står beskrevet sidst i vejledningen.

Hjælp og tiltag i forhold til en borger, der mistænkes for at begå overgreb

Beboere, som kan tage vare på sig selv og egne interesser

Hvis medarbejderne har mistanke om, at en borger har begået overgreb, må plejecentret vurdere, om politiet bør inddrages.

Dette kan eks. være tilfældet, hvis mistanken går på overgreb over for en eller flere borgere på plejecentret, og disse borgere ikke selv kan eller ønsker at inddrage politiet.

Borgere, som ikke kan tage vare på sig selv

Hvis borgeren ikke er i stand til at tage vare på sine egne interesser på grund af psykisk nedsat funktionsevne, har plejecentret ligeledes en særlig omsorgspligt, der indebærer, at medarbejderne om nødvendigt må handle, selvom borgeren ikke kan eller vil give samtykke.

Jf. ovenstående har plejecentret ikke pligt til at foretage politianmeldelse. Handlepligten indebærer f.eks. tiltag, der – udover inddragelse af pårørende og/eller overvejselsen om værgemål – imødegår eller afskærer borgeren fra at bringe sig i situationer, hvor overgreb bliver mulige.

Der henvises til forvaltningens ”[Guide til handlemuligheder ved udfordringer i forbindelse med borgere med komplekse problemstillinger relateret til misbrug, psykiatrisk lidelse eller demens](#)” og [Vejledning om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne, herunder pædagogiske principper](#) samt henvisningerne til yderligere information sidst i denne vejledning.

Seksuelle overgreb fra andre

Hvis en borger udsættes for overgreb fra andre, eks. pårørende, ansatte eller en ukendt gerningsmand, skal medarbejderne yde omsorg for borgeren og bistå denne i forhold til hjælp, støtte og rådgivning. Som hovedregel følges de samme procedurer som i det ovenstående.

Hvis der er tale om overgreb fra en ansat, har lederen handlepligt som arbejdsgiver, uafhængigt af om skadelidte samtykker.

Information

Hvis der er sket et overgreb, eller der er mistanke om et overgreb, skal plejecentrets ledelse orientere lokalområdechefen.

Råd, vejledning og støtte

De demensfaglige rådgivere

Det anbefales, at inddrage enhedens videnperson på demensområdet og lokalområdet demensfaglige rådgiver mhp. vejledning og rådgivning i den konkrete sag.

De demensfaglige rådgivere er placeret lokalt og kan kontaktes direkte:

- Vanløse/Brønshøj/Husum: Kim Pontoppidan, Demenscentret Pilehuset: 51 71 59 04 eller G126@suf.kk.dk
- Vesterbro/Kgs. Enghave/Valby: Vera Jacobsen, Demenscenter Aalholm-hjemmet: 24 52 63 99 eller GS30@suf.kk.dk
- Amager: Marianne Nielsen, Demenscenter Amager/Højdevang Sogns Plejehjem: 24 92 95 96 eller BB3v@suf.kk.dk
- Indre By/Østerbro: Anne Lise Hansen, Demenscenter Fælledgården, 26 88 52 80 eller BB40@suf.kk.dk
- Bispebjerg/Nørrebro: Maj- Britt Alice Joost, Pleje- og demenscenter Klarahus, 26300152 eller B70A@suf.kk.dk

Det anbefales, at plejecentrene også kontakter den demensfaglige rådgiver eller lokalrådets demenskonsulent, hvis de har behov for mere generel viden på område i form af temamøder, undervisning eller lign.

Juridisk afdeling

I tvivlspørgsmål kan der ligeledes rettes henvendelse til Juridisk afdeling. Juridisk afdeling er placeret i Administrationscentret i Sjællandsgade 40, og kan kontaktes på tlf. 35 30 35 30

Seksualvejleder

Plejecentret kan altid kontakte en seksualvejleder ved behov for råd og vejledning i forbindelse med støtte og hjælp til borgeren, de pårørende og de involverede medarbejdere. Kontaktoplysninger på seksualvejledere i hovedstadsområdet findes på Seksualvejlederforeningens hjemmeside:

www.seksualvejlederforeningen.dk

VISO

I særlige komplekse sager henvises til Socialstyrelsens rådgivningsenhed, VISO. VISO har gratis vejledende specialrådgivning gennem Den Nationale Videns- og specialrådgivning. For henvendelse se: www.socialstyrelsen.dk/viso

Politiet

Politiets kontaktoplysninger Københavns Politi, telefon: 33 14 14 48

Yderligere information om området:

- Servicestyrelsen:
http://www.servicestyrelsen.dk/handicap/aktuelt_sik/forebyggelse-af-seksuelle-overgreb
- www.forebygovergreb.dk: Underside til Socialstyrelsen vedr. forebyggelse seksuelle overgreb mod bl.a. voksne med fysisk og/eller psykisk funktionsnedsættelse..
- Socialstyrelsen: Seksualitet på dagsordenen. En håndbog om professionel støtte til voksne med funktionsnedsættelse, april 2012.
- Seksualvejlederforeningen Danmark: www.seksualvejlederforeningen.dk
- Sexologisk Klinik – Region Hovedstaden: www.psykiatir-regionh.dk/sexologi
- www.aeldres-seksualitet.dk